З 1-им ГРУДНЕМ – НАЦІОНАЛЬНИМ ДНЕМ РУМУНІЇ!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 23-24/ грудень 2016 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ
Голова Союзу українців Румунії
Депутат Румунського Парламенту

З Різдвом Христовим і Новим роком!

Дорогі українці! Щиро вітаю вас із радісними святами – Різдвом Христовим і Новим роком, святами, які об'єднують у собі наше сьогодення та думки про майбутнє.

Ці свята мають особливе значення, бо разом із ними наступає завершення старого року, в якому ми спільно працювали над вирішенням найважливіших і найактуальніших питань, продовжуючи наші зусилля, спрямовані на збереження і розвиток нашого українства, що є основною метою Союзу українців Румунії, оскільки в цей час народжуються нові надії і сподівання.

(Продовження на 3 стор.)

ГОЛОВА СУР ПАН МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ – ДЕПУТАТ РУМУНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ВІД УКРАЇНЦІВ!

♦Радісно вітаємо Голову Союзу українців Румунії Пана Миколу-Мирослава Петрецького з його обранням від українців депутатом Румунського Парламенту!

♦М.-М. Петрецький народився 16 вересня 1985 р. в українському селі Верхня Рівна з повіту Марамуреш в українській родині викладачів. Він випускник Сігетського коледжу ім. Драгоша Воде та Академії економічних наук Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, один із засновників Клузької повітової організації СУР, докторант зі спеціальності Адміністрація, Права та Статус Державного Службовця, член Президії Світового Конгресу Українців. Мастерат в м. Бая Маре завершив на відмінно.

(Продовження на 3 стор.)

«ВІЛЬНЕ СЛОВО»

Дещо з правил хорошого тону

• Ніколи не приходьте в гості без дзвінка. Якщо вас відвідали без попередження, можете дозволити собі бути в халаті і бігуді.

• Парасолька ніколи не сушиться в розкритому стані - ні в офісі, ні в гостях. Її потрібно скласти і поставити в спеціальну підставку або повісити на вішалку.

• Чоловік ніколи не носить жіночу сумку. І жіноче пальто він бере тільки для того, щоб донести до роздягальні.

• Домашній одяг - це штани і светр, зручні, але мають пристойний вигляд. Халат і піжама призначені, щоб вранці дійти до ванни, а ввечері - з ванни в спальню.

• З того моменту, як дитина поселяється в окремій кімнаті, привчитеся стукати, заходячи до неї. Тоді і вона буде чинити так само, перш ніж увійти у вашу спальню.

• Жінка може не знімати в приміщенні капелюх і рукавички, але не шапку і рукавиці.

• Загальна кількість прикрас з міжнародного протоколу не повинна перевищувати 13 предметів, причому сюди включаються ювелірні гудзики. Поверх рукавичок не вдягають кільце, але браслет дозволяється. Чим темніше на вулиці, тим дорожче прикраси. Діаманти раніше вважалися прикрасою для вечора і заміжніх дам, проте останнім часом стало дозволено носити діаманти і вдень. На молодій дівчині сережки-гвоздики з діамантом близько 0,25 карат цілком доречні.

• Правила оплати замовлення в ресторані: якщо ви вимовляєте фразу «Я вас запрошую», - це значить, ви платите. Якщо жінка запрошує ділового партнера в ресторан, платить вона. Інше формулювання: «А давайте сходимо в ресторан», - в цьому випадку кожен платить за себе, і тільки якщо чоловік сам пропонує заплатити за жінку, вона може погодитися.

• Чоловік завжди першим входить в ліфт, але виходить першим той, хто ближче до дверей.

• В автомобілі найбільш престижним вважається місце позаду водія, його займає жінка, чоловік сідає поруч з нею, і коли він виходить з машини, то притримує дверцята і подає дамі руку. Якщо чоловік сидить за кермом, жінці теж краще зайняти місце за його спиною. Однак, де б жінка не сиділа, чоловік повинен відкрити перед нею дверцята і допомогти вийти. У діловому етикеті останнім часом чоловіки все частіше порушують цю норму, користуючись девізом феміністок: «У бізнесі немає жінок і чоловіків».

• Говорити привселюдно про те, що ви сидете на дієті - поганий тон. Тим більше не можна під цим приводом відмовлятися від страв, запропонованих гостинною господинею. Обов'язково похваліть її кулінарні таланти, при цьому ви можете нічого не їсти. Також слід чинити з алкоголем. Не варто повідомляти всіх, чому вам не можна пити.

• Теми-табу для світської бесіди: політика, релігія, здоров'я, гроші. Недоречне запитання: «Яке плаття! Скільки ви заплатили?». Як реагувати? Мило посміхніться: «Це подарунок!». Переведіть розмову на іншу тему. Якщо співрозмовник наполягає, м'яко скажіть: «Я не хотіла б про це говорити».

• До всіх хто досяг 12 років, прийнято звертатися на «ви». Огидно чути, коли люди говорять «ти» офіціантам або шоферам. Навіть до тих людей, з ким ви добре знайомі, в офісі краще звертатися на «ви», на «ти» - тільки наодинці. Виняток - якщо ви однолітки або близькі друзі. Як реагувати, якщо співрозмовник завзято «тикає» вам? Спочатку перепитаєте: «Вибачте, ви до мене звертаєтеся?». Інакше, нейтральне, потиск плечима: «Вибачте, але ми не переходили на «ти».

• Обговорювати відсутніх, тобто, попросту пліткувати, неприпустимо. Недозволено говорити погано про близьких, зокрема обговорювати чоловіків, як це у нас прийнято. І точно також недозволено з презирством, з гримасою говорити про рідну країну. «У цій країні все жлоби ...» - в такому випадку Ви теж ставитеся до цього розряду людей.

• Прийшовши в кіно, театр, на концерт йти до своїх місць слід тільки лицем до сидячих. Першим проходить чоловік.

• І наостанок - Джек Ніколсон про правила хорошого тону: «Я дуже трепетно ставлюся до правил хорошого тону. Як передати тарілку. Чи не кричати з однієї кімнати в іншу. Чи не відчиняти зачинені двері без стуку. Пропускати вперед даму. Мета всіх цих незліченних простих правил - зробити життя кращим. Ми не можемо жити в стані хронічної війни з батьками - це нерозумно. Я ретельно стежу за своїми манерами. Це не якась-там абстракція. Це всім зрозуміла мова взаємоповаги».

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

1. Ліліяну ЦІМБОТУ (3 грудня 1967 р.) – добру українку з Банатського краю, яка вже роками служить українській справі як технічний секретар при Тіміській філії СУР. Успіхів!

2. Василя БАРШАЯ (9 грудня 1943 р.) – уродженця банатського Копашиля, випускника Української Сігетської педагогічної школи, яка дала не одного і не двох видатних особистостей українській громаді Румунії, випускника Бухарестської Консерваторії ім. Чіпріана Порумбеску, колишнього першого радника від української меншини в Міністерстві культури і культів Румунії після Революції 1989 р. та директора Констанцького мистецького коледжу, поета, автора збірок поезій «Поезії» та «Стоголоса луна», композитора. Слідує книга «Обезкрилений птах». Тепер В. Баршай – на заслуженій пенсії, дописує до часопису «ВС».

3. Терезу ШЕНДРОЮ (12 грудня 1956 р.) – мараморoську українку із с. Кричунів, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде, єдиного відділення в Румунії до 1989 р., де викладалась українська мова і де вчились українські діти Мараморощини. Після закінчення ліцею, з травня 1978 р. почала працювати у газеті «Новий вік», опісля – у «Вільному слові», а згодом в «Українському віснику». Після закінчення Університету ім. Спіру Гарет – факультету журналістики в 2011 р. – стала редактором в тій же газеті – «Український вісник». Вже втретє обрана секретарем Союзу українців Румунії. Мати двох синів та двох внучок, яких любить і до яких завжди спішить, як справжня молода бабуся. Бажаємо Терезі Шендрою з нагоди виповнення 60 років – щире НА МНОГАЯ ЛІТ!

4. Марію ШТЕФАН (27 грудня 1969 р.) – мараморoську українку (з дому Думнич), випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та російської мов. Деякий час, у найважчі роки газети «Вільне слово», коли не виплачувались зарплати працівникам редакції, працювала в редакції цієї газети. Опісля перейшла працювати до «Нашого голосу», а згодом, після одруження, повернулася до рідної Мараморощини, щоб бути близько до своєї матері. Сьогодні – директор Реметянської восьмирічки. Мати гарного 15-річного сина, учня Сігетського ліцею.

5. Ярославу-Орисю КОЛОТИЛО (28 грудня 1954 р.) – вихідця з мараморoського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, спеціальность – українська-російська мови. До 1989 р. працювала викладачем, а після Грудневої Революції перейшла із сім'єю до Бухаресту. Голова Бухарестської організації СУР. Працювала радником при Міністерстві культури і культів Румунії для української меншини до виходу на заслужену пенсію в грудні 2014 р. Одружена, мати трьох дітей та бабуся чотирьох внуків.

6. Доріну ФАРТУШНИК (29 грудня 1958 р.) – давнього незамінимого і відданого адміністратора Союзу українців Румунії.

З РОСИ І ВОДИ ВАМ, ДОРОГІ НАШІ ЮВІЛЯРИ!

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТ ВАМ!
ГАРНИХ ЗИМОВИХ СВЯТ
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО 2017 р.!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

З Різдвом Христовим і Новим роком!

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

У цей важливий період ми щиро прагнемо бути разом зі своїми близькими і рідними, щоб подарувати їм свою любов і піклування. Усе це єднає нас, незалежно від місця нашого походження, від наших поглядів і переконань, надихає на нові звершення, гарні, добрі справи та на співпрацю, не забуваючи той факт, що ніщо добре не дається легко.

Усім нам разом треба долати життєві перешкоди, покращувати свою працю та робити все можливе для того, щоб поліпшити наше життя, і не в останню чергу, – розбудовувати наше майбутнє.

Нехай Новий 2017 рік прийде до вас, дорогі українці, до ваших домів та ваших близьких лише з радістю, нехай він буде щедрим та допоможе вам здійснити всі ваші мрії і сподівання, додасть сил, здоров'я та принесе злагоду і достаток вашим родинам!

Нехай Новорічний вечір принесе щастя у ваші домівки, а тепло Різдвяних свят зігріє ваші серця і надасть всім душевного спокою та благополуччя.

Упевнений, що наступаючий Новий рік принесе вам мир, спокій і добробут, і дай Боже усім нам жити й творити в ім'я української справи!

Христос рождається! – Славімо Його!

Щасливого Нового року!

З повагою, Голова Союзу українців Румунії

Депутат Румунського Парламенту

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

ГОЛОВА СУР ПАН МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ - ДЕПУТАТ РУМУНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ВІД УКРАЇНЦІВ!

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

♦Наш новий депутат – активний учасник численних заходів на ниві українства, зокрема член хору «Ронянські голоси»; в 2006-2011 рр. був заступником голови Клузької повітової організації СУР, в цей же період був членом Ради СУР, радником депутата Румунського Парламенту, голови СУР п. Ст. Бучути; з 2011 до 2014 р. – радник з економічмних питань СУР, секретар Адміністративної комісії Ради національних меншин Румунії. З 2014 р. – директор з економічних та фінансових питань СУР.

♦У прецікавому інтерв'ю Миколи-Мирослава Петрецького, надрукованому в часописі «ВС» після Сьомого З'їзду СУР, взятому Михайлом Трайстою, серед іншого, пан М.-М. Петрецький сказав: «Сердечна подяка всім тим, які вірили мені, всім тим, які підтримали мене в нелегкі моменти, підтримали мої пропозиції та думки, почесному голові СУР пану Степану Бучуті, повітовим головам організацій СУР, їхнім членам, членам Президії і Ради, запевняючи всіх, що будемо покладати всі зусилля для того, щоб захищати права та інтереси українців Румунії та членів СУР!».

Ці слова треба повторювати й сьогодні, коли голова СУР, після численних перепон, що їх «сотворювали» протягом часу ті, які, впевнені, принаймні, шукали ворожнечі, ні в якому разі єдності!

Але українці доказали, що вони УКРАЇНЦІ і що можуть бути ОБ'ЄДНАНИМИ!

Успіхів, пане Депутате, великих успіхів! Хай буде так, як Ви думали після З'їзду, хай сповняться всі Ваші задуми й мрії!

Здійснення мовної політики в освіті, навчання мовами національних меншин в Румунії та вивчення цих мов

(Продовження з попереднього числа)

З метою створення належних умов для забезпечення ефективності процесу вивчення української мови учнями загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин, починаючи з 2008 року, введена в дію Національна комісія з української мови та літератури, яка затверджена наказом Міністерства освіти і науки Румунії. Таким чином, члени Національної комісії з української мови та літератури, разом із радником Міністерства Виховання і Наукових Досліджень Румунії, складають кожного року:

-сюжети для усного національного тестування з української мови та літератури для учнів, які хочуть отримати ступінь бакалавра,

-сюжети для письмового національного тестування з української мови та літератури для учнів, які хочуть отримати ступінь бакалавра,

-сюжети для письмового національного тестування з української мови та літератури для учнів, які закінчили 8-річну школу,

-сюжети для письмового національного тестування з української мови та літератури і румунської мови та літератури і математики та навколишнього середовища для учнів 2-го класу,

-сюжети для письмового національного тестування з української мови та літератури і румунської мови та літератури та математики і навколишнього середовища для учнів 4-го класу,

-сюжети для письмового національного тестування з української мови та літератури, румунської мови та літератури та іноземної мови для учнів 6-го класу,

(Далі буде)

Ельвіра КОДРЯ,
радник у Міністерстві національного виховання та досліджень Румунії

АПОСТОЛ АНДРІЙ ПЕРВОЗВАННИЙ

(30 листопада/13 грудня)

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

Первозванний апостол переніс багато страждань і мук від язичників: його виганяли з міст і били. Його побивали камінням, але, залишившись неушкодженим, вірний учень Христовий продовжував невтомно проповідувати людям про Спасителя.

Його трудом виникли християнські церкви, де він поставляв єпископів і священиків.

Останнім містом, куди прийшов Первозванний Апостол і де йому прийшлось постраждати за Христа, були грецькі Патри. В цьому місті Господь через свого учня явив багато чудес. Недужі зцілювалися, сліпі прозрівали. Полум'яне слово проповіді просвітило світлом істинної віри майже всіх місцевих жителів. Однак серед язичників залишився ще правитель міста, який і наказав розп'яти Апостола. Апостола Андрія розп'яли на хресті у вигляді букви «Х» в 62 році. З того часу цей вид хреста називають Андріївським хрестом.

В Україні апостол Андрій Первозванний вважається основоположником Української Церкви.

Після Зішестя Святого Духа на апостолів Святий Андрій відправився проповідувати Слово Боже в східні країни. Він перейшов Малу Азію, Македонію, дійшов до Дунаю, перейшов узбережжя Чорного моря.

В традиції Румунської Православної Церкви і в свідомості румунського народу існує віра, що святий апостол Андрій являється хрестителем румунських земель (перш за все Добруджі). Святому Андрію приділяється і заслуга заснування невеликого селища Візантії на березі Босфора. Це буде майбутній Константинополь (Цариград) - столиця Східної Римської імперії і центр Східного Православ'я.

Святий апостол Андрій проповідував Євангелію Христа в Добруджі. Ця історія збереглася живою віками в свідомості румунів. Добруджанські старожили поминають і сьогодні про подорож Апостола Андрія з палицею в руці по Добруджі.

Інша історія каже, що Святий Андрій „боровся з холодними вітрами, які приносили сніг, із звірами, і особливо з вовками, проникав у ліси і чагарники, де водилися звірі".

Святий Андрій, маючи здатність чудес, вилікував багатьом рани молитвою. Молитвою зав'язував пащі вовків, захищаючи людей і скотину. Всі вважали його святим і великим захисником.

Перебравши римлянський звичай, за яким поздоровлялися на Новому Році зеленими гілками маслин, добруджани ставлять зелені гілки в посуд з водою в день Святого Андрія, яких тримають в туплій кімнаті до Нового Року, коли гілки розцвітають. Звичайно ставлять по одній яблуневій, вишневій, грушевій гілках для кожного члена сім'ї. Якщо гілка, призначена особі, розцвіла, та особа матиме щастя.

В день Святого Андрія ставлять в миски чи тарілки пшеницю, яку весь час мочать. Чия пшениця виросте кращою, той буде здоровіший.

На Андрія Первозванного ходять вночі до рік та озер послухувати воду. Тиха вода – до доброї зими. Шумна – до морозів, бур і завірюх.

Святий Андрій вважається захисником людей від злих духів (вовкулак, примар). В Добруджі вірується, що вовкулаками, які появляються в ніч на Святого Андрія, бувають ті люди, які при житті клялися криво, чи були чарівниками і після смерті стали вовкуликами".

Святий Андрій вважається „старшим над стадами скотини і звірів", чи захисником скотини від звірів. Святкують цей день, щоб Святий Андрій "оберігав стада скотини від звірів, щоб люди були захищені від вовків і інших звірів, від вовкулак, щоб не приближались до них злі духи".

В день Святого Андрія розтирають вікна і димарі часником, і всі члени сім'ї їдять часник, який оберігає від злих духів.

Слідкують цього дня за місяцем: якщо повний місяць і небо ясне, кажуть, що зима буде волога. Якщо повний місяць і небо хмарне, якщо падає дощ або сніг, то зима буде з великими снігами.

День Святого Андрія вважають початком зими.

З давніх-давен у ніч під "Андрія" дівчата ворожать. Дівчина вірить, що "Андрієва ніч" допоможе їй пізнати свою долю – дізнатися, чи вийде вона заміж, а чи доведеться знову дівувати цілий рік.

Дівчина, залишившись на самоті, запалює свічку, сідає перед дзеркалом і, не відриваючи погляду, в нього вдивляється. За повір'ям, протягом години вона повинна у ньому побачити образ свого судженого. А ще дівчата записують на папірцях різні чоловічі імена, кладуть їх під подушку, а ранком дістають один з папірців – саме те ім'я буде майбутнього чоловіка. Щоб задобрити святого покровителя, дівчата впродовж дня перед ворожінням дотримуються посту. А на самого Андрія йдуть до церкви і ставлять перед образом святого жертовну свічку.

Буває і таке. Бігають дівчата попід вікна слухати:

„Підбіжить під вікно до тієї хати, де багато дітей, стане і слухає. В хаті діти граються. Мати свариться до них: – Сядь, Василю!

Дівчина відбігає сердита від вікна, бо почула „сядь", значить, що вона сидітиме ще „в дівках цілий рік".

Під вікном іншої хати інша дівчина почула, як господиня до сина сказала: Іди, Грицю, коням сіна дай!

Це добрий знак, бо „іди" віщує весілля.

Дівчина цікавиться і тим, хто буде її чоловік.

Бігають до річки, набирають намулу з дна і приносять до хати. В хаті цей намул уважно розглядають:

Якщо там є кусочок заліза чи цвях - чоловік буде ковалем, тріска – теслярем, скло - склярем, шкіра - шевцем, пісок - мулярем, а якщо крім землі немає нічого, – хліборобом.

Ще ворожать так: беруть півня і курку, зав'язують їх докупи хвостами і накривають решетом, щоб заспокоїти. За якийсь час випускають їх з-під решета і дивляться: хто кого перетягне. Як півень перетягне курку, то „чоловік буде зверху", а як курка півня, то жінка буде верховодити.

Так дівчата „вигадували свою долю" в ніч під Андрія.

Підготував Віргілій РІЦЬКО

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА

Незабаром християни матимуть велику Радість, велику Вість про народження Спасителя світу, нашого Ісуса Христа. Один із найкращих традиційних звичаїв українців - горян – це колядування, яке має спасительну дію на людські душі, очищуючи їх, підносячи до духовних висот, зміцнюючи духовною силою, наповнюючи розум, все єство повноцінним сенсом буття.

Добавляю цим вступом мій маленький коментарій щодо української коляди, до змісту цього духовного жанру нашої народної української творчості, української духовної пісні. Поки жива коляда, живе Ісус Христос серед нас, доти живе душа народу. З колядою, з Богом ми, всі християни, вічні. Радуйся, земле, Син Божий Народився!

Дальше, коротенько, подаю маленький коментарій про нашу українську коляду, але з гірким смаком, бо у «Фольклорній Монографії українців Сучавського повіту та румунів Чернівецької області», яка вийшла з друку тому три роки між іншими нісенітницями пише, що українці не мають «якісь» церковні пісні, котрих співають малі і дорослі, групами. Бачите яка брехня! Хай припустимо, що це церковні пісні, але церковна пісня не є «якась» – рум. «nişte» cântece bisericeşti.

Нема до кого номінально звернутися, бо «Фольклорна монографія...» не має ні авторів, ні видавництва, друкарні, але дізнаємось ще з обкладинки, що за зміст написаного відповідає Повітова рада, яка видала цю об'ємну (560 сторінок у форматі А4) книгу, яку фінансував Європейський Союз.

От чому мені гірко і прошу головного редактора, якщо можливо, надрукувати коментарій та колядки, а це, як крапля в морі, щодо колядок і колядування українців Румунії.

(Продовження на 5 стор.)

Юрій ЧИГА

Майстер психологічної та експресіоністичної новели

145-та річниця з дня народження Василя Семеновича Стефаника
(1871-1936)

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

«Камінний хрест» – це своєрідне художнє дослідження душі головного героя Івана Дідуха у семи розділах, котрий прощається із сусідами у зв'язку з виїздом до Канади. Як і у більшості своїх творів, письменник поклав в основу твору справжні події. Проте він ніколи не відтворював їх ретельно: відкидав усе несуттєве, випадкове. Залишав лише найголовніше, додаючи до нього характерні деталі. Новела не обтяжена описом побуту чи зовнішніх умов. Не дано широких деталізованих описів природи. Всього лиш дві-три найхарактерніші для даного пейзажу деталі, що дуже допомагає читачеві уявити обстановку, в якій відбувається дія. Автор доповіді підкреслив символічне значення не тільки христоматійно відомого кам'яного хреста, але й інших образів, речей, навіть дій. Хоч вони наділені своєрідною «темною» символікою, притаманною творам прозаїка того періоду, це не зменшує їхньої сили чи актуальності твору в цілому.

Пані доктор-лектор Михаєла Гербіль зачитала стислу роботу: «Декілька стилістичних поміток при огляді творів В. Коцюбинського та В. Стефаника». Було в першу чергу відзначено подібності і розбіжності у стилістиці обох українських титанів. В. Стефаник став в Україні творцем жанру соціально-психологічної новели. Надзвичайний лаконізм, гранична стисліть, емоційна наснаженість, драматично-трагічне напруження психологічних конфліктів, дух співчуття автора людині, яка страждає, – такі характерні особливості його індивідуального стилю. Ці риси новеліст зберіг упродовж десятиріч літературної діяльності.

Більшість новел Стефаника вражають надзвичайною силою драматизму. Крім того, прозаїк нерідко загострює трагічність ситуацій і характерів. Своєю будовою новели подібні до маленьких драм. Сюжет викладається переважно за допомогою діалогу, а авторські відступи і пояснення дуже нагадують ремарки в п'єсі. Особливості стилю Стефаника походять також з його негативного ставлення до літературних штучностей, композиційних штампів. Звідси – цілком новий в українській літературі жанр малої експресивної новели, вільний від народницької ідеалізації села. Тим самим негативним ставленням до „літератури" пояснюється й уживання покутського діалекту. Митець вважав, що образи трагічної дійсності неможливо було б відобразити літературною мовою. Стефаник мав великий вплив на творчість багатьох українських письменників.

Неповторний і оригінальний стиль, своєрідне світовідчуття і світосприймання, сила мистецького образу зачаровували, дивували і не залишали нікого байдужим. Казали, що Василь Стефаник - один із найбільших національних песимістів. Але «його твори лікували потомлені або і зношені душі багатьох співвітчизників». Майстерна передача найтонших, найскладніших почуттів душі людини стала причиною його близькості як до інтелектуалів, так і до простого люду. Сила Стефаникового слова, сила справжнього таланту продовжує вражати. Його новели зберігають свою новизну і популярність й донині. Я впевнена, що до них звертатимуться читачі й наступних поколінь, бо справжня краса не старіє ніколи.

Ольга СЕНИШИН

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Колядки (коляди) належать до найдавніших пісень. Співають їх під час Різдвяних свят. У селі створюється декілька груп колядників (лише чоловіків), які йдуть від хати до хати, починаючи від хати священика, сповіщає про свій прихід трембітою. Кожен рядок колядки виспівує «береза» – чоловік, що знає багато колядок. Інші колядники співають лише приспів, що може звучати у різних селах і до різних колядок по-різному:

– Гой дай Боже!
– Святий вечір!
– Радуйси!
– Ой свйите Різдво!
– В неділю!
– На Різдво рано! тощо.

Іноді повторюють за «березою» кожну стрічку колядки.

Співають коляду, кожну стрічку починають протягліями складами «йа», «ой» або «же», а між словами стрічки вставляють звук «й»: «Ой виросла й сосна й золота, й рясна, й...». При друкуванні колядки додають склади. А звуки пропускаються, а приспів подається лише після першого рядка.

Колядку співали у супроводі скрипки.

У гуцульських колядках багато прадавніх символічних образів: дерево життя, птах, золота брама, срібні ворота, тихий Дунай, синє море тощо. Персонажами колядок є господар, члени його сім'ї, сам Бог також виступає в ролі господаря, що доглядає волів, ладить плуги, оре й засіває поле тощо. Це свідчить, що коляди були колись обрядовими піснями початку сільськогосподарських робіт; їх співали далекі предки гуцулів – землероби, які жили тоді, звичайно, не в горах, а десь у низинах, можливо, над Дунаєм, який так часто згадується, де займалися хліборобською працею.

Є колядки, що нагадують про лицарські часи, про заняття мисливством тощо.

Колядки співали різним людям: священикові, газді, газдині, дітям та іншим особам.

Коляда супроводиться «плєсаннєм» (ритмічними кроками вперед-назад, присіданням). «Плєсаки» обов'язково мають топірці з дзвіночками, якими потрясають у піднятих руках. Цей ритуальний танець, що зберігся лише в наших горах, виконаний красивими, мужніми чоловіками, зодягнутими у «вберю», що нагадує одежу давніх воїнів, справляє величезне враження, нагадує про героїчні аси, є виявом неповторної духовної культури гуцулів.

В. Шехевич у своїй праці «Гуцульщина» вмістив близько 200 колядок.

Тут подаються приклади колядок, що співаються різним особам, та загальних колядок.

У наш час по-стародавньому колядують далеко не в усіх гуцульських селах. Тепер з колядками ходять і чоловіки, і жінки, дівчата й хлопці, діти поодинці та групами. Не всі знають старовинні колядки, тож співають ті, що поширені й в інших регіонах України. Найкраще плекають прадідівські колядницькі традиції у Верховині, Краснопіллі, Головах.

Гуцульська коляда відображена в повісті Марії Остромири «Над бистрим Черемошем», у новелах П. Федюка. Образи-символи колядок органічно вплітаються в поезії Т. Мельничука, В. Герасим'юка, І. Малковича, В. Іллі та інших сучасних поетів.

ІВАН ЯКОВИЧ ФРАНКО – У МЕТОДІ ФІЛОСОФА-ДІАЛЕКТИКА

Іван Франко, 160-річчя від дня народження якого виповнилось в серпні 2016 року, посідає визначне місце не тільки в історії вітчизняної, але й всесвітньої світової культури. Його величезна ідейна спадщина, зібрана у 50-ти томах, красномовно свідчить про те, що він не тільки великий письменник, полум'яний борець проти всіх форм суспільного і національного гноблення, але й видатний вчений суспільствознавець, мислитель і діалектик. Завдяки дослідникам і упорядникам, Іван Франко на сьогоднішний день якнайповніше представлений як поет і прозаїк, публицист і історик, перекладач і теоретик літератури, оригінальний і широко мислячий філософ. Справжній велет в царстві духа, Каменяр створив низку широковідомих фундаментальних і соціологічних творів, в яких блискуче довів науковий характер й життєву силу світогляду та методу пізнавання.

Іван Франко посідав проміжне становище щодо перших двох історичних типів мисленя: стихійної діалектики античних філософів і геґелівської діалектики. Від перших, діалектика Івана Франка відрізнялася своєю теоретичною обґрунтованістю і спрямованістю на реальні об'єкти природи та суспільства, від другої - повною незалежністю.

Відомо, що основною ідеєю діалектики (як методу) є ідея розвитку в універсальному розумінні цього слова. Саме ця ідея становить основу методу українського мислителя, бо специфічною особливістю цієї ідеї у поглядах Франка був її зв‘язок з боротьбою мас за їх соціальне і національне визволення.

Нові умови суспільного розвитку України кінця XIX - початку XX століть спричинили те, що Іван Франко пішов далі своїх попередників, тому що використовував ідеї наукової методології в аналізі соціально-економічних і духовних процесів у їх глибокому причинному взаємозв'язку - в поясненні визначальної ролі економіки щодо соціальної структури, політичних, юридичних та інших інститутів, похідного характеру духовних явищ відповідно до матеріальних і їх зворотного впливу на матеріальне життя.

Так, суттєвим структурним елементом діалектичного методу Івана Франка є визнання «внутрішньої діалектики» розвитку речей і явищ дійсності, «природної причинності» як вирішальної передумови глибокого і органічного зв‘язку предметів і процесів в об‘єктивному світі. Лише правильний «науковий, натуралістичний» метод, наголошував Іван Франко (Критичні письма о галицькій інтелігенції, Твори: в 20-ти томах, т.19 с.23-24), сприятиме одержанню правильних результатів. Цей метод передбачає причинне пояснення сумлінно вивчених фактів, перехід від них до узагалнень (від одиничного до загального), критичне ставлення до дійсності, ретельне порівняння одних явищ з іншими, грунтовність самого підходу до розглядуванних предметів, об‘єктивність їх оцінки. Суто ж умоглядні побудови, як і просте нанизування органічно не пов'язаних фактів, не плідне.

Характиризуючи діалектику, що грунтується на реальних фактах дійсності, зафіксованих науковим пізнанням, І. Франко відзначає її найістотніші ознаки. Однією з них є конкретність врахування точних обставин виникнення та існування даного предмету чи явища дійсності. Це правильно щодо діалектики буття і його пізнання. «Що таке слова - пише в цьому зв'язку Франко- «революція», «соціалізм», «дарвінізм», «натуралізм»- що се таке? Взявши кожне слово віддільно, механічно воно нічого не значить, нічого не говорить-жупел та й годі!.. А коли замість зупинятися на слові, звернемо увагу на саму річ, на котру таким словом натякається, і вияснимо її генетично, в зв‘язку з обставинами, причинами і наслідками, то покажеться... зовсім інакше (там же, том 2, с.391)

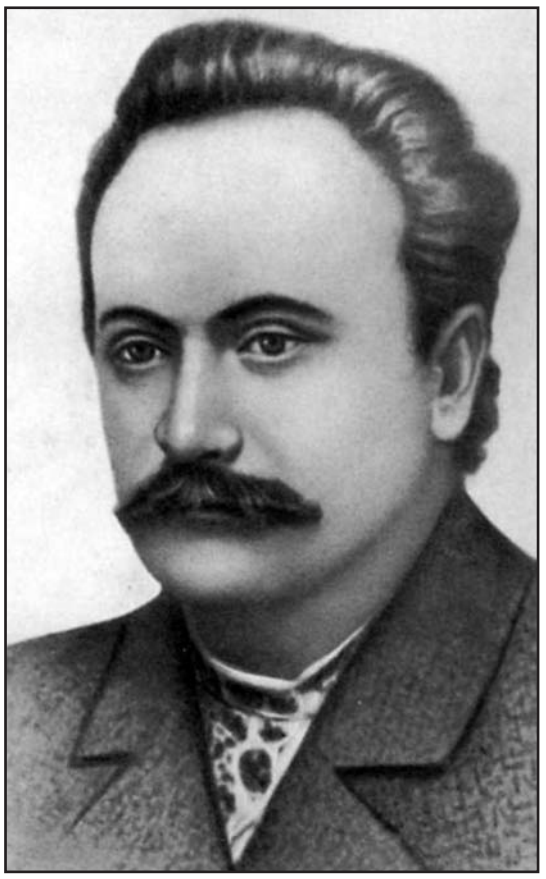

Так пояснюється, що основні філософські праці українського мислителя- з повним правом це можна сказати і про просякнуту філософськими ідеями його поетичну творчість – у своїй основі і головних висновках безпосередньо грунтується на узагальнених даних сучасних йому природничих наук. Наведемо деякі висловлювання щодо цього самого Франка: «Науки, - писав він в 1895р. в одній із своїх статей, які, крім всього іншого, свідчать про прагнення видатного вченого і мислителя органічно поєднати науку, в тому числі і філософію з вимогами реального життя, інтересами трудового народу, - нараз двох-трьох поколінь незмірно поширили кругозір нашого знання, поглибили його зміст, показали нікчемність та мілкість давніх апріорних доктрин, що основувалися на спекулятивності... і пробили шлях новому еволюційному поглядові на світ і людську історію. Цей погляд...здобуває велику підтримку в геніальних природничих працях Дарвіна, що із свого боку дали сильний імпульс для розвитку багатьох емпіричних наук» (І. Франко, Найновіші напрямки в природознавстві, Твори в 20-ти томах, том 19, ст. 148).

Тому однією з важливих особливостей діалектичного методу Франка є його глибокий зв‘язок з досягненнями світового і вітчизняного природознавства. Як підкреслює І. Франко, потрібно виходити з реального стану речей у самій об‘єктивній дійсності, який дістає своє відображення в нашому науковому пізнанні. Оскільки наука «...є не що друге, як відбиток дійсності і живої природи в мисляччім умі чоловіка», то так і в природі, людській думці все «раз у раз двіжиться, змінюється одно з другим і випливає одно з другого» (Там же, с. 114). «Все постає і минає звільна і правильно, нині родиться із учора, а завтра повстане з нині (Там же, с. 762).

Слід відзначити, що внаслідок певних об‘єктивних і суб‘єктивних факторів, на жаль, багатьом працям дослідників філософської спадщини І. Франка було властиве прагнення «підтягнути» руволюційного демократа до рівня марксистського світогляду, замовчати ті суперечності, якими в силу конкретно- історичних обставин було позначено розуміння Франком сутності марксизму. Догматизовані соціально-політичні доктрини та установки і випликана ними вульгарно-соціологічна методологія не дозволяли бачити дійсне освоєння Франком філософської думки, яке реалізувалося від раннього романтично- некритичного сприйняття, характерного для його роботи «Що таке соціалізм? і до логічно та конкретно- історично мотивованого прагнення проникнути в глибину революційно – критичну спрямованість таких його зрілих робіт як «Що таке поступ?», «Мислі о еволюції в історії людськості», «Наука і її взаємини з працюючими класами» і зокрема стаття «До історії соціалістичного руху». Необхідність зняття суб‘єктивних нашарувань і різноманітних фальсифікацій навколо цієї проблеми вимагають більш грунтовнішого аналізу, позбавленого декларацій і поверхових узагальнень, критичного прочитування художніх і теоретичних праць Івана Франка.

В цілому, солідаризуючись щодо визнання ведучої ролі економічних, матеріальних чинників у суспільному прогресі, трактуванні його як об‘єктивного природно-історичного процесу, Франко неодноразово виступав проти її абсолютизації. В його розумінні суспільну історію слід розглядати насамперед як «історію культури чи історію розвитку народів» (Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами, Том 45, с.26). Економічний прогрес, на думку Франка, повинен «доводити рівночасно до чимраз більшого вироблення людської індивідуальности, ... ся друга сторона розвою... робиться дорожчою навіть від громадського розвою продукції». Це одна із відкритих заново сторінок його фідософсько-соціологічного вчення.

Так пояснюється, що поетична творчість просякнута філософськими ідеями, приводить до того, що Іван Франко є першим, який вводить образ революціонера-робітника. Його шедеври «Каменярі», «Вічний революціонер», «Товаришам із тюрми» в циклі «Думи пролетарія», як і в низці творів бориславського циклу, зокрема в повісті «Борислав сміється», змалював не тільки злиденні умови життя, а й ріст їх свідомості - нездоланна могутність робітничої солідарності.

Відзначаючи роковини великого сина українського нороду Івана Яковича Франка, все прогресивне людство шанує його як геніального поета і мислителя, гуманіста і полум'яного борця за щастя і свободу свого народу.

Професор **Михайло КРАМАР,**
доктор психологічних наук

З КИМПОЛУНГУ ПОЧИНАЮТЬ ШЕДЕВРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

(По слідах життя і творчості української Царівни на Південній Буковині)

Здається, що скільки б не старався хтось ходити слідами Ольги Кобилянської гірською Буковиною, йому не вдасться ніколи відкрити все те описане талановитою письменницею, яку Бог нагородив тонкістю почуттів бачити й чути та, зокрема, відчувати стільки, скільки лише ,,фанатичним'' поклонницям природи удається проектувати перед нами незайману красу природи, гір та лісу, флори й фауни, її цілісність з людиною, в якій одвічне закликає до гармонії із земним та небесним світами, від яких залежить миле нам існування.

В кінці минулого літа місто Кимполунг пестилося на сонці спокійним теплом і красою, які напували розкішну долину Молдови з її вічнозеленими соснами гір Магури (1175 м.), Рунгу (1129), Бодя(1073), найближчі вершини масиву Рареу з своїми долами річок Суходолу та Стражі і Пражки недалеко сусіднього містечка Пожорити, де височать закохані скелі Адама й Єви. Недалеко до половини Рунгу, на який молода Ольга піднімалася найчастіше, ми вперше під'їхали автомобілем вулицею Рунгу на світле й приємне чоло міста, де будується, можливо, якась туристична база, що дрімає спокійним сном розпочатої будівельної площадки. Звідти прямують у місто безліч стежок, доріжок, куди щоденно піднімаються цінителі природи. Тут трави чисті, квітів осінніх – дуже мало, а земля зрита де-не-де підземними кабелями, звідки на саму вершину гори готуються туристичні телекабіни.Коли це буде не знати нікому, а ми, я з паном проф. В. Антофійчуком злетіли б туди на Рунг, куди прорізаний ліс, хоч до вечора недалеко, і не могли б надивитись на сусідні скелі Адама та Єви, або навіть далеко, куди направляється сонце до Заходу, щоб споглядати Камені Божої Матері, яких відвідала письменниця, – символи краси й величі Східних Карпат, що завжди зустрічають сонце і вказують, немов божі дзеркала, що там поза ними відкриваються ворота у Семигород/ Ардял. Покищо, ми певні, що можливості добратися туди зараз немає, я з моїм другом сіли собі на теплім, ще трав'янистім чолі Рунгу і не могли налюбуватись корівками, які паслись поблизу нас, бджолами, що спокійно вертались до своїх пасік, переглядаючи деякі квіти в дорозі, та різнокольорові метелики, які пурхали поблизу нас, змагаючись з бджолами в поцілунках останніх осінніх квітів.

Перед очима, по всій долині, простягалось красиве гірське місто Кимполунг, якого австріяки дуже полюбили з його цілющими, теплими водами. Тихе воно й спокійне як колись, так і сьогодні, тому батько Ольги полюбив його зі своєю великою сім'єю та влаштувався в цьому розкішному місті, де українська спільнота була тоді багаточисельною, і він дякував Богу, що міг послужити їй своїм дружнім зв'язком з урядовцями адміністративного палацу та мирянами, шоб зібрати досить велику суму грошей і збудувати разом з ними, у самім центрі, поблизу романо-католицької церкви, українську греко-католицьку церкву ,,Святого Димитрія'' (1883 р.), відома всім жителям по досі за ,,Руську церкву'', хоч вона зараз – ,,перемальована'' на православну і через малу кількість українців, або інші причини, належить румунській православній церкві. Красива, світла церква, недавно відремонтована, виблискує недалеко від сусідньої великої соборної церкви ,,Успіння Святої Богоматері'', яка відрізняється від усіх церков чепурною кольоровою покрівлею черепиці, що прикрашає весь Чернівецький Університет з його метрополитанською церквою, а у нас - монастир Св. Івана Нового Сучавського. Українці Кимполунгу, які не забувають свою мову і церкву, ходять на літургії далеко, на край міста, до церковці-каплиці, що міститься на римо - та греко-католицькім цвинтарі. Руська церква – розташована в самім центрі, з гарним, великим подвір'ям, майже лице в лице з воротьми подвір'я Музею мистецтва, колишньої ,,Народної школи мистецтва''та Муніципального адміністративного палацу (1863), де у міжвоєнні роки працювали знамениті викладачі-майстри в дереві, які залишили подосі справжні шедеври скульптури, оцінені на різних конкурсах, між якими зустрічаємо трон для короля Фердінанда, що обіцяв прийти у гості разом з своїм внуком Міхаєм, майбутнім і останнім королем Румунії. Можливо, в часи австрійців у цім палаці працював і батько Ольги Кобиляської, Юліан. У самім центрі краєвиду, майже у сусідстві з міським ринком та парком, простягається центральна площа М. Емінеску з широкими алеями, поміж якими красуються квіти та люди, що проходжуються щасливі на чистім гірськім повітрі. В долині спокійно тече річка Молдова, а по обидвох берегах, праворуч і ліворуч – туристські заклади, готелі, всі з спортивними площадками, де молодь проводить вільний час,

напуваючись красою буйнолистих лісів. Ліворучний берег не піднімається раптом, а стелиться до горизонту, на сході, звідки вранці та обідом гріє ласкаве сонечко, найбільше на галявині кабани Дея, яка, на жаль, погоріла і ще не відбудувалась на потіху місцевих та переходящих гостей. Перед нашими очима, між римо-католицькою церквою та багатоповерховим житловим будинком-вишкою Кимполунгу видніються історичний коледж ,,Драгош воде'', що у сусідстві з колишньою німецькою школою дівчат, де навчалась Ольга Кобилянська, а зараз те місце стережуть кілька струнких, красивих смерек, що напинаються верхами до неба і зазирають постійно до своїх сестриць Магури та Рунгу. Сюди веде і доріжка, якою, певне, нераз учениця Ольга з пані Міллер, або пізніше з своєю подружкою Софією Окуневською, пробирались на Рунг, слухали пташиний небесний спів, а може й присідали тут де ми зараз, або хто-зна де вище, на галявині, та розглядали прекрасне, як у гірській колисці, місто Кимполунг, виколисане і викупане Молдовою вже сотні років (XII ст). Ледь нижче знаходиться міська мерія, будинок культури і мініпарк з історичним фонтаном Франца Йосифа (1898), біля якого зрошувала своє волосся Ольга Кобилянська, коли повертала з Димки в Кимполунг. Поруч парку з фонтаном, праворуч - центральна міська площа, що нагадує велечезною скульптурою боротьбу засновника Молдавії Воєводи Драгоша із зубром. а ліворуч - церква Св. Миколая, давня кимполунгська загальна школа ,,Богдан Воде''(1875), міська бібліотека, книгарні, модерні магазини тощо.

Удивляючись за чарівним краєвидом, ми навіть не збагнули, що ближиться вечір, бо коровки звернули з пагорба вниз до Суходолу і ми рушили за ними, щоб розпізнати їхній домівки з господарями чепурних дерев'яних хаток, гражд та стодол, на знак, що майже кожний господар тут вирощує худобу. Гора Бодя, що спускається до низу густим, темним лісом над сухим потічком Суходолу і кланяється одноіменному хутору, що звивається за руслом десь туди в напрямі Божих Каменів (1651). Біля кожної господарки простягаються дерев'яні, масивні плоти, розмальовані чорним дьогтем, або жовтою олією у відповідному тоні чорних дахів та жовтоблакитних стін з дерева у зрубі, а біля кожної традиційної хати, як ті, що зберігаються зараз - таки на подвір'ї Музею мистецтва, по толічинах зростають, мов гриби на дощі, криниці з журавлями та біля них великі жолоби, з яких худоба – коні, корови, вівці, кози, та навіть птахи, що попасаються вільними, напуваються свіжою водою. Здається, що часи Ольги Кобилянської збереглися тут в цілому порядку і красі заможних і незалежних господарок та господарів, які вміють в лісі працювати і вдома зростати дітей та вирощувати худобу і, певне, як наші сучасники, вечорами на телевізор дивитися.

(Продовження на 12 стор.)

Іван КІДЕЩУК

СВЯТО ОСЕНІ У ВЕРХНЬОРІВНЯНСЬКІЙ ШКОЛІ

Місяця листопада у Верхньорівнянській школі (Мараморощина) відбулося подвійне Свято осені. Перше відбулося у першій половині листопада, організоване вихователькими в дитсадках в Рівні та Коштелі. Друге, відсвятковане у другій половині листопада, організоване професорами та учителями другого циклу школи.

Так, 15 листопада у спортивнім залі школи зійшлися учні V-VIII класів із Гімназійної школи Верхня Рівня, на чолі із керівниками і їх професорами. Організаційний комітет складався з директора школи проф. Лоредани-Міхаєли Лушкан, проф. Джети Петрецької – виховного радника: проф. Александріни Дубик – радника позашкільної діяльності, проф. Мірели Добра, проф. Юліани Боботи і проф. Доріни Гери. Мета цієї діяльності була: відсвяткувати прекрасну пору року – Осінь, виявлення талантів, розвиток естетичних і практичних здібностей, розвиток артистичних здібностей, поваги одних до одних. Учні зійшлися, багато з них у гарних костюмах, представляючи осінь, фрукти, принців і принцес, і навіть маски оленів (Степан Трайста).

Діяльність почалася сценетою про осінь, підписаною ученицею Крістіною Челенюк з VI Б класу. Її виконували учні V і VI класів під керівництвом проф. Мірели Добри. Послідували декламування своїх віршів на румунській і українській мовах учнів Влада Бойчука – V-ий Б кл., Біанки Трайсти – V-ий Б кл., Крістіни Челенюк – VI Б кл., Крістіан Фелик – VI-Б, підготовлені проф. Мірелою Добре і Юліаною Боботою. Поміж декламуванням віршів учні проспівали кілька румунських та українських пісень про осінь, підготовлені і дириговані проф. Джетою Петрецькою. Потім, під підготовкою проф. А. Дубик, група учнів виконала пісню на французькій мові. Перша частина закінчилася модерним танцем, приготовленим проф. Дж. Петрецькою, і танцем, приготовленим проф. Олександрою-Данієлою Гріжак.

Друга частина Свята осені, можливо, найцікавіша, – був парад костюмів. Під звуками музики учні (по класах), одягнені у прекрасних костюмах (спеціально пошитих для цього свята), пройшлися по залу під бурхливими оплесками учнів і професорів.

Поки учні танцювали (як на справжньому балу), під звуками музики, комісія, складена із проф. Павла Романюка, проф. Юліани Боботи і учит. Іляни Дан (від СУР), заповнили Дипломи, як нагородження учнів за костюми, зокрема за вірші (власна творчість), за декламування і для груп танцювальних, виділеніх Союзом українців Румунії.

Сюрпризом Свята осені було встановлення принца і принцеси. На цей раз був вибраний принцом Свята осені учень VI Б класу Валентин Мешко, а принцесою Осені учениця Делія-Крістіна Гербіль – V Б клас. Під загальними оплесками активні учні цієї події одержали Дипломи, журнали і книжки від СУР.

На закінчення підписувач цих рядків поздоровила всіх учнів за їх костюми, за вірші, пісні і танці, а зокрема поздоровила професорів за їх невтомну працю і їхні гарні результати.

Учит. Іляна ДАН

Президент СКУ Евген Чолій завершив робочий візит до Румунії

24-25 листопада 2016 р., на запрошення своєї складової організації, Союзу Українців Румунії (СУР), Президент Світового Конґресу Українців (СКУ) Евген Чолій здійснив робочий візит до Бухаресту, Румунія, де зустрівся з владними структурами Румунії та з місцевою українською громадою.

На фото – зліва направо:
Е. Чолій та Л. Команеску

Президент СКУ ознайомив владні структури Румунії з окремими питаннями щодо СУР та наголосив на важливості, щоб українська етнічна меншина була представлена в Румунському Парламенті.

Евген Чолій закликав Румунію далі допомагати Україні в захисті своєї незалежності та підтримувати продовження цільових економічних санкцій проти Російської Федерації, поки вона не буде повністю дотримуватись Мінських домовленостей та не здійснить деокупацію Криму. Водночас Президент СКУ наголосив на нинішніх процесах реформування України та протидії корупції, включно з електронним декларуванням українськими урядовцями свого майна. Евген Чолій також закликав Румунію шукати можливості для завершення процесу ратифікації Угоди про асоціацію між ЄС і Україною без внесення до неї змін та підтримувати впровадження безвізового режиму для громадян України, зважаючи на виконання нею всіх необхідних для цього умов.

Президент СКУ також мав зустрічі з Тимчасово повіреним України в Румунії Євгеном Левицьким та з українською громадою Румунії на чолі з Головою СУР Миколою Мирославом Петрецьким і його попереднім Головою Степаном Бучутою.

У зустрічах разом з Президентом СКУ взяли участь Голова СУР Микола Мирослав Петрецький, радник Міністерства освіти Румунії Ельвіра Кодря та Представник СКУ зі зв'язків з міжнародними організаціями Марина Ярошевич.

„Зустрічі були конструктивні, та я сподіваюсь, що українська етнічна меншина в Румунії, яка є третьою за своєю кількістю, буде представлена депутатом у Румунському Парламенті після парламентських виборів 11 грудня 2016 р.," – заявив Президент СКУ Евген Чолій.

Список осіб, з якими зустрівся Президент СКУ: Ауреску Богдан, Радник Президента Румунії з питань закордонних справ

Команеску Лазар, Міністр закордонних справ Румунії

Корлецян Тітус, Голова Комісії Парламенту для входження Румунії до Шенгенського простору, член Комісії закордонних справ Сенату Румунії

Левицький Євген, Тимчасово повірений України в Румунії

Мікула Віктор, Державний секретар Міністерства закордонних справ Румунії.

Унґур Калін-Іонут, Державний радник Прем'єр-Міністра Румунії з питань закордонних справ.

Володимир АНТОФІЙЧУК

«…А ЖУРНАЛІСТИКА – ЦЕ ПРОФЕСІЯ»

(Думки про публіцистичну діяльність Михайла Михайлюка)

(Продовження з попереднього числа)

Новий вік мав і неабияке значення для розвитку української літератури на теренах Румунії. У першому десятиріччі свого виходу він друкував твори Василя Марущака, Гаврила Клемпуша, Івана Федька, Івана Шмуляка, Михайла Волощука, Василя Скопця, Іллі Турлюка, Траяна Малиша, Юрія Павліша, Василя Баршая та ін. Згодом у коло його авторів увійшли письменники Павло Шовкалюк, Степан Ткачук, Корнелій Регуш, Стеліан Груя Яцентюк, Ілля Кожокар та ін. У "Новому віку" дебютували поети і прозаїки "золотої хвилі": Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Василь Клим, Михайло Небиляк, Микола Корсюк, Іван Негрюк, Іван Онужик, Іван Арделян, Павло Романюк та ін.

Очевидно, багатство імен, різноманітність творів за проблемно-тематичною спрямованістю, жанрами й художнім рівнем, що проходили через газету "Новий вік", навели на думку про створення спеціалізованого видання, яке б підсумовувало все найкраще, що давало на той час українське письменство Румунії. Так постав альманах "Обрії", який протягом 1979 – 1989 рр. побачив світ десятьма випусками. Його зміст становить цілий комплекс поезії, прози і публіцистики, творів для дітей, літературознавчих, фольклористичних, мовознавчих і народознавчих статей, літературно-критичних оглядів, рецензій тощо. Загалом усі випуски альманаху формату 70х100/16 складають 2328 сторінок або 145,75 друкованих аркушів.

Упорядником усіх його десяти випусків виступив найглибший знавець українського літературного процесу в Румунії Михайло Михайлюк, який готував видання до друку чотири рази з Євгеном Мигайчуком, два – з Миколою Корсюком, один – із Корнелієм Регушем. Функції відповідального редактора виконував Микола Корсюк.

Протягом десяти років "Обрії" були, як зауважив І. Негрюк, "своєрідною ареною і кузнею для українських письменників Румунії". Схоже, що це розуміли й інші рецензенти альманаху. Так, в одному з відгуків на його вихід підкреслюється: «І той, хто перегорне його (альманаху. – В. А.) сторінки, переконується, що він є своєрідним дзеркалом нашої літератури, а в його фокусі сконцентровані мистецькі тенденції наших письменників, духовна палітра кожного творця, що намагається, звісно, кожен по-своєму, збагачувати новими творами скарбницю літератури і культури Румунії на рідній мові. І при цій нагоді хочеться підкреслити, що духовні обрії наших письменників очевидячки поширшали" . Справді, за альманахом можна вивчати один з найпродуктивніших періодів в історії української літератури Румунії. Крім того, слід відзначити, що до «Обріїв» потрапляло все найкраще, написане на той час. "Упорядники Михайло Михайлюк та Євген Мигайчук і редактор Микола Корсюк невпинно домагаються, щоб на сторінках нашого зошита ("Обріїв". – В. А.) друкували свої найкращі твори якнайбільше письменників, приділяють кожному літературному жанру належне місце, силкуються, щоб терези якості працювали бездоганно і були затверджені до друку тільки вартісні твори. З надрукованого видно, що селекція досить сувора. І так воно має й бути!» [9], – констатував рецензент. В іншому відгуку на вихід чергового випуску альманаху відзначалося, що "Обрії" – "нове переконливе свідчення про розвій українськомовної літературної творчості в Румунії", завдяки їм "читач довідується про її силу й горизонти та про утвердження місцевої критики, історії літератури й мовознавства на дедалі вищому рівні" .

Значну, приблизно сьому частину обсягу альманаху "Обрії" склала поезія. А це, як відзначив І. Негрюк, – "30 авторів, різних за віком, тематикою, стилем, рівнем художності і навіть (чи насамперед) за фахом" . Мова йшла про вірші Івана Ковача, Миколи Корсюка, Івана Негрюка, Івана Арделяна, Кирила Куцюка-Кочинського, Оксани Мельничук, Павла Романюка, Михайла Небиляка, Степана Ткачука, Юрія Павліша, Теофіля Ребошапки, Михайла Волощука та ін.

Поважні здобутки мала й проза "Обріїв". За спостереженням упорядників альманаху, "тут сталося цікаве, але, на нашу думку, закономірне явище, характерне для молодої літератури, для кожної літератури взагалі, котра повинна розвиватися гармонійно в усіх своїх жанрах, висвітлювати життя, сьогодення в різноманітних формах художнього вираження. Тож поети, насамперед молоді, надрукувавши по збірці, відчуваючи відставання поезії від прози, почали працювати спочатку в її малих формах – новелах, оповіданнях, етюдах – прагнули заповнити існуючу прогалину. Найкращі їх здобутки втілилися в колективній збірці короткої прози "Наші весни" (1972), котра стала важливим кроком в подальшому розвитку цього провідного жанру кожної літератури. Саме молодому поетові Михайлові Небиляку суджено було написати перший в нашій літературі роман "Лорана" і одержати за нього премію Спілки письменників Румунії" . Що ж до епічних полотен цього жанру інших авторів, представлених на сторінках "Обріїв", то їх усього два: у 1979 р. альманах опублікував уривки з роману М. Михайлюка "Не вір крику нічного птаха", а в 1987 і 1989 рр. – фрагменти із твору Павла Романюка "Сорочка Несуса". Найпомітніші здобутки альманахової прози пов'язані із малими жанрами, в яких найуспішніше працювали Микола Корсюк, Корнелій Регуш, Орест Масикевич, Степан Ткачук та ін.

До позитиву "Обріїв", безумовно, слід віднести те, що їх сторінки адресувалися і школярам. У рубриці "Для вас, юні читачі" для них свої твори публікували Оксана Мельничук, Марта Бота та Юрій Павліш.

Зміст альманаху збагачували літературознавчі й літературно-критичні статті, огляди, рецензії Магдалини Ласло-Куцюк, Михайла Михайлюка, Івана Ковача, Дана Хорії Мазілу, Ігоря Лемного, Миколи Чередарика, Стеліана Груї, Степана Ткачука та ін. Важливо, що в них всебічно аналізувалася книжкова продукція українських авторів Румунії, що стимулювало й робило якіснішим розвиток письменства рідною мовою.

Багато для національного самоусвідомлення українців Румунії давала рубрика "Біля джерел народної творчості і мови", в якій друкувалися фольклористичні, мовознавчі й народознавчі розвідки Івана Ребошапки ("Фольклорна "кардіограма" села Кілія Веке Тульчанського повіту", 1979; "Відгомони опришківства в українській уснопоетичній традиції Банату", 1981; "Осучаснення традиційних народних казок", 1984; "Інтеретнічний контекст пісні "Сидить Пінтя у темниці", 1985; "Синтагматична діалектна співвідносність, її рефлекси в літературі та деякі питання художнього перекладу", 1988; та ін.), Івана Робчука ("Вивчення українських говірок в Румунії", 1979; "Вивчення українських говірок в Румунії. Словозміна", 1981; "Вивчення українських говірок в Румунії. Лексика з погляду її походження", 1982; "Вивчення українських говірок в Румунії. Діалектна лексикографія", 1983; та ін.), Віргілія Ріцка ("Фонетичні особливості української говірки села Чукурова Тульчанського повіту", 1981; "Морфологічні особливості української говірки села Чукурова Тульчанського повіту", 1982; "Лексичні особливості української говірки села Чукурова Тульчанського повіту", 1983; "Діалектний словник української говірки села Чукурова Тульчанського повіту", 1985), Корнелія Регуша ("Діалектний словник села Іпотешти Сучавського повіту", 1987; 1988; 1989), Корнелія Регуша та Аспазії Регуш ("Прислівник в українських говірках Сучави", 1984; "Спостереження над термінологією воза в деяких українських говірках Румунії", 1985) та ін.

Отже, "Обрії" значно інтенсифікували розвиток українського письменства Румунії в усіх його виявах – поезії і прозі, літературознавстві і критиці, фольклористиці і мовознавстві. Водночас успішний вихід альманаху, особливо його роль в організації й активізації культурно-освітнього й літературно-мистецького життя українців Румунії, з усією очевидністю вказував на гостру необхідність створення спеціалізованого періодичного видання, яке б розвивало успіх "Обріїв". Так виник журнал "Наш голос", який почав виходити з липня 1990 року. Його першим головним редактором і одним із засновників став Михайло Михайлюк.

(*Закінчення на 12 стор.*)

Посольство України в Румунії

Позиція Румунії щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності України залишатиметься незмінною

1 грудня 2016 р. Тимчасовий повірений у справах України в Румунії Євген Левицький взяв участь в офіційному прийнятті від імені Президента Румунії Клауса Йоханніса з нагоди Національного Дня Румунії.

Під час заходу відбулась коротка розмова керівника української дипломатичної місії з Прем'єр-міністром Румунії Дачіаном Чолошом, під час якої було передано вітання від Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана, а також висловлена подяка румунській стороні за тверду позицію щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності України, в тому числі і в рамках міжнародних організаціях.

У відповідь Дачіан Чолош подякував за привітання та зазначив, що підтримка України з боку Румунії і надалі залишатиметься незмінною.

Зустріч Тимчасового повіреного у справах України в Румунії Євгена Левицького з Президентом Світового конгресу українців Євгеном Чолієм

24 листопада 2016 р. у приміщенні Посольства України в Румунії відбулась зустріч Тимчасового повіреного у справах України в Румунії Євгена Левицького з Президентом Світового конгресу українців Євгеном Чолієм, який перебуває в Румунії з робочим візитом на запрошення Союзу українців Румунії.

Євген Чолій поінформував про те, що вже мав зустрічі у Адміністрації Президента Румунії, Уряді та Сенаті Румунії, під час яких довів до відома румунських високопосадовців основні сигнали української сторони, зокрема щодо євроінтеграційного курсу України, запровадженні ЄС безвізового режиму для громадян України, збереження санкцій проти РФ, а також щодо специфіки діяльності Союзу українців Румунії.

У свою чергу, Євген Левицький подякував Президенту Світового конгресу українців за плідну діяльність, спрямовану на збереження та розвиток української культури, традицій, в цілому українства, не тільки в Румунії, а й у світі. Особливо був відзначен особистий внесок Євгена Чолія у просуванні українських національних інтересів під час його зустрічей з офіційними особами різних країн та представниками міжнародних організацій.

Співрозмовники також обговорили питання, пов'язані з подальшим співробітництвом Посольства та Союзу українців Румунії, який представляє інтереси української громади Румунії.

Витяг з Указу Президента України П. Порошенка №479/2016 «Про заходи у зв'язку з Днем пам'яті жертв голодоморів»:

Оголосити 26 листопада 2016 року о 16.00 загальнонаціональну хвилину мовчання на вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу – Голодомору 1932 – 1933 років, голодоморів 1921 – 1922, 1946 – 1947 років в Україні та провести Загальноукраїнську акцію «Засвіти свічку».

Євген ЛЕВИЦЬКИЙ

ЗАСВІТИ СВІЧУ НА ПАМ'ЯТЬ!

Засвіти свічу на пам'ять
Полеглим від незнаної раніш лихої долі
В голодних тих роках тридцятих,
Що постраждали від безбожної чужої волі…

Засвіти свічу на пам'ять
Тим немовлятам, що і радість світу не пізнали,
Що згасли передчасно за наказом тих катів,
Які наш українській рід ледь-ледь не перервали…

Засвіти свічу на пам'ять
Тій матінці, що немовля в сльозах ховала,
Мадонна часу тиранії, безвинна і свята,
Сама від голоду і краплі молока не мала…

Засвіти свічу на пам'ять
Батькам, родинам, людям тих страшних років,
Щоб пам'ять наша дзвоном в світі пролунала,
Як осуд, докір, вирок темній владі тих часів!!!

Засвіти свічу на пам'ять!!!

ЛЕВИЦЬКИЙ ЄВГЕН ВІКТОРОВИЧ

Левицький Євген Вікторович народився 22 жовтня 1955 року у Чернівецькій області.

Закінчив Чернівецький державний університет (1977 р.) за спеціальністю «фізика» та Київський інститут політології та соціального управління (1991 р.)

Левицький Євген Вікторович працює у Міністерстві закордонних справ України з березня 1993 року.

У період з 1993 по 2000 рр. працював у Посольстві України в Республіці Молдова.

З березня 1993 року по листопад 1994 року – радник з політичних та економічних питань.

Протягом листопада 1994 року – квітня 1996 року - Тимчасовий повірений у справах України в Республіці Молдова (з квітня 1995 - радник-посланник).

У квітні 1996 року Євген Левицький Указом Президента України був призначений Повноважним Представником Президента України у переговорному процесі з політичного врегулювання конфлікту у Придністровському регіоні Республіки Молдова та працював на цій посаді до травня 2000 року.

У період з вересня 2000 року по травень 2004 року працював у Міністерстві закордонних справ України в якості Головного радника, а з червня 2002 року – Посла з особливих доручень.

У період з 2004 по 2008 рр. – Генеральний консул України в Тюмені (Російська Федерація).

У період з жовтня 2008 року по листопад 2016 року виконував обов'язки заступника Директора, Посла з особливих доручень Першого територіального департаменту, Посла з особливих доручень департаменту консульської служби Міністерства закордонних справ України.

У листопаді 2016 року призначений Радником-посланником Посольства України в Румунії та Тимчасовим повіреним у справах України в Румунії.

Має ранг Надзвичайного і Повноважного Посланника першого класу.

Одружений, має доньку та сина.

З КИМПОЛУНГУ ПОЧИНАЮТЬ ШЕДЕВРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

(По слідах життя і творчості української Царівни на Південній Буковині)

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

Життя в гармонії з природою, в любові до ближніх та праці оцінювала О. Кобилянська і оцінювала людей що вважали природу святинею – гори, ліси та потоки, святі джерела водиці, оцінювала життєдайні їхні обереги, традиційні хати та узори, писанкарство, ношу, криниці з журавлем та жолобами для напування худоби – все, що тоді можна було зустріти в румунів чи українців, майже в кожного господаря з Кимполунгу аж до Молдовиці-Арджел, куди вона часто любила їздити в гори до своїх господарів-гуцулів.

Придивляємось долиною Суходолу до заходу сонця, а там блищать червоно-рожеві і білі скелі Божих Каменів, що вранці першими стрічають сонечко, а підвечірком виряджають його до сусідніх країн. Нараз, разом з вечірніми променями сонця зупиняється перед нами чоловік, що скочив з велосипеда, мов хлопчисько, хоч йому вже 77 літ минуло, як признався нам вуйко Василя, румун, що живе в долині Суходолу. Запитую і перекладаю панові Володимиру про життя бесідливого мужчини, про заняття місцевих жителів передмістя. Так вуйко Васіле, пенсіонер, працював на залізничному вокзалі в Кимполунзі, місті, яке до Революції 1989 р. годувало всіх міщан та селян передмістя, бо всі мали надійне місце праці, зарплату і помешкання, а селяни, які працювали робітниками в лісі чи на своїх невеликих городах, жили непогано з продажу дров та хліба.Тепер, на жаль, поскаржився вуйко Васіле, немає де працювати, а хто працює, той ледве виживає, коли нічого не можна продати, хіба тільки купити у тих супермаркетах. А звідки грошей брати? Як пенсіонер – сказав чоловік - я працюю коло хати і як ви більшість людей, вирощуєм худобу, вівці кози і птицю, бо є де попасати і чим годувати, а м'ясо, молоко, сир і бриндзу всі шукають. В кого є по куснику города, у теплі довгі дні літа закладають городину, зокрема в соляріях, щоб не купувати все на ринку. Молоді люди, парубки, працюють з кіньми в лісі важко, але живуть непогано, як бачити по традиційних хатах. Скільки я пам'ятаю і знаю від тата і дідуся, тут всі заможні є і були, бо працьовиті. На несподіване запитання, чи існують русини/українці в долині, що носить українську назву Суходол, співбесідник подумав і відповів, що нікого з хутора не знає за українця, хоч імен українських, німецьких, польських та єврейських в Кимполунзі та в сусідніх селах досить, а те, що знаю про русинів, можу вам розказати цікаву легенду із Варниці, тобто Вапнярки - перекладаю я слово у слово моєму другові Володимиру, - де працювали там, у кінці долини під вапняними скелями семеро вапнярів русинів, найнятих австрійцями, щоб вибирали та згасили вапно для новобудов і ремонтів у Кимполунзі та сусідніх околицях. Розказував мій дідусь, що це були дуже порядні і працьовиті люди, зокрема дядя Коля, що навчав своїх побратимів не тільки ремесла у Варниці, але й жити та служити людям, бути віруючими і ходити до церкви. Хоч далеко було до міста, неділями та святами русини ходили до церкви. Дядя Коля – найстарший і, поки руської церкви не було, ходив до румунської церкви Св. Миколая, бо між румунами навчився трохи їхньої мови, а молодшим русинам пощастило ходити на літургії Руської церкви ,,Св. Димитрія''. Хто помирав, був похований там у Варниці через велику відстань до церков. Коли настав час помирати хворому дяді Колі, він попросив останніх трьох побратимів, які не були вже молодими, щоб поженилися і не жили холостяками, як попередні, бо грошей на весілля вистачає їм із закопаної скарбнички. Свої гроші хай використовують як знають, а його частину хай дадуть до румунської церкви Св Миколая-угодника, щоб отець виготовив позолочену ікону Матері Божої. Тільки хлопці, немов заражені хворобою старших парубків, яких тільки бабусі женять, залишились до кінця їхнього життя нежонатими і навіть не жили вони довго після дяді, а відійшли хворими один з другим на тихе, спокійне місце там, коло Варниці. Останній з них перед смертю покликав знайомого йому друга Андрія із Суходолу, щоб доглядав його. Він обдарував цього за турботливість і попросив віддати їхні гроші на Руську церкву, а гроші дяді Колі до церкви Св Миколая на позолочену ікону Матері Божої. Андрій так і зробив. В Кимполунзі громада довгий час вихваляла жест руських та їхню любов до церков, бо з їхньої допомоги Руська церква закінчила розмальовування, а позолочена ікона із церкви Св Миколая, яку люди дуже любили, на жаль, десь зникла під час першої світової війни. Де б вона не була, хай служить віруючим у Бога, тому що жертви подобаються Всевишньому, сказав наш подорожній співбесідник Васіле. Ми подякували й поздоровили чоловіка за його щирість та й забрались в дорогу. Саме в той час нас догнали возом з прекрасними чорногривими кіньми два хлопчаки, одягнені по-гуцульськи, з широкими ременями, що саме повертались додому. Ми зупинили їх на фото. Це були учні восьмикласники Йонел з Суходолу та Дануц, двоюродник з Молдовіци, закоханий у коней та працю у лісі біля родичів під час канікул. Вони підвезли нас своїми кіньми, як писанки, ми сфотографувались і пішли по домах, задивляючись на Рунг, з якого ми зійшли та на сусідню йому гору Магуру, куди завтра підем у гості, бо там на його підніжжі була хата Параски, героїні новели-шедевра ,,Некультурна'':

«Магура» називалася тота гора, під котрою стояла її хата. І була обросла від стін до шпилю густо смереками. Велика сила зелені, що чинила її похмурою, її стрімкість зберігали її від відвідин літніх гостей . Стояла в бідні дні, як і в свято, сама, прислухувалася (...) задумувалася над своїм найближчим сусідом ...

«Рунг» було йому ім'я.

Ділився від неї вузькою долиною, котра зберігала потік . Був гарний велет, високий і широкий''(див. ,,В неділю рано зілля копала'', Київ, 1986 - ,,Некультурна'', с. 236).

«...А ЖУРНАЛІСТИКА – ЦЕ ПРОФЕСІЯ»

(Думки про публіцистичну діяльність Михайла Михайлюка)

(Закінчення. Поч. на 10 стор.)

Зусиллями редакційної колегії і місцевої інтелектуальної еліти "Наш голос" сьогодні увіходить до числа найавторитетніших і найпопулярніших видань українського зарубіжжя. Чітко й послідовно з номера у номер журнал втілює задекларовані в першому випуску мету й завдання, підтверджуючи своє високе реноме "словом високохудожнім поезії і прози; вимогливим, безкомпромісним і справедливим критичним словом", яке дає "переконливу відповідь про стан нашої літератури, її здобутки, втрати і перспективи; фаховими статтями про рівень нашого культурного життя як на селі, так і в місті; проблемами, що їх підносить відновлення викладання рідної мови у школах; гостроактуальними репортажами з життя українського населення; розвідками і дослідженнями в галузі етнографії і фольклору; матеріалами, спрямованими на підвищення загального культурного рівня українського населення тощо" . Крім того, видання має солідний науковий доробок із питань історії української, румунської і світової літератур, фольклористики й мовознавства. Основна увага "Нашого голосу", що цілком зрозуміло, – українська література Румунії, її історія і сьогодення, підсумкові огляди і рецензії на нові видання, дебюти і відгуки на них. З 1993 року Михайло Михайлюк очолює газету Союзу українців Румунії "Український вісник", яка всебічно висвітлює різні аспекти життя української громади Румунії. Саме цей часопис дав можливість Михайлові Михайлюку сповна реалізувати себе як журналіста, адже з перемогою Грудневої революції 1989 року румунський народ здобув цілковите право на одне з найбільших завоювань демократії – право на свободу слова. Тому не дивно, що майже весь зміст книг "45 років з українським пером" і "Газетярські штрихи" склали публікації "Українського вісника".

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ЯРОСЛАВА-ОРИСЯ-ЛЮБОМИРА КОЛОТИЛО

(Скорочено)

Народилася пані Ярослава 28 грудня 1954 р. в гарному гуцульському селі Вишавська Долина, що на Мараморощині, в сім'ї учительки Анни та інженера Дмитра Вершигори – уродженця села Мамаївці Чернівецької області.

Перші вісім класів закінчила у рідному селі між роками 1969-1973. Вчилася в українській секції ліцею «Драгош Воде» в місті Сігеті, а з 1973 року поступила до Бухарестського Університету, Факультету слов'янських мов – українська-російська, якого закінчила в 1977 р.

Із 1977 р. одружена із отцем Дмитром Колотило – доктором Теології, українцем за походженням.

У їхній сім'ї народилося троє гарних та розумних дітей – Наталка, Лариса та Михайлик. Всі троє одружені з українцями із рідного села їхньої матері – Вишавської Долини.

Пані Ярослава гордиться своїми чотирма внуками.

Після закінчення факультету з 1977 р. по 1981 р. викладала українську та російську мови у селі Бистрий, Мараморощина, опісля, до 1987 р., перервала працю, щоб доглядати своїх троє дітей.

Кілька років, а саме від 1987 до 1990 р., працювала перекладачем при Румунській Патріархії, на заводі «1 Травня» у місті Плоєшти та музеографом в Музеї румунської літератури в Бухаресті. З 1992 р. і до листопада 2014 р. працює радником у Міністерстві культури в справах національних меншин, зокрема для української меншини Румунії. Зараз працює (на півставки) при часописах Союзу українців Румунії.

На І-ому З'їзді СУР 1990 р. була обрана секретарем центральної організації СУР.

Із 1994 р. – заступник голови СУР, а з 2005 р. – голова Бухарестської філії СУР (переобрана в 2011 р. та в 2015 р.) і заступник голови, член Ради СУР.

Із 1991 р. по 2012 р. - голова жіночої організації СУР.

Провела 5 курсів для підготовки державних службовців, а також Курс мастера з Українознавства в Києві в березні 2005 р.

В Бухаресті, з 1990 р. заснувала дитячий ансамбль «Веселі дзвіночки», куди вступають всі троє своїх дітей і кілька племінників. Учасниця і член хору «Червона калина», заснованого Володимиром Андричем.

З 1995 р. дитячий ансамбль переростає в Молодіжний ансамбль «Зоря», в який входили учні та студенти, які вчилися в Бухаресті. Ансамбль зазнав великого розвитку та успіху разом із новим керівником Тетяною Федурця, дружиною дипломата Посольства України в Бухаресті. Ансамбль успішно виступає, як в усіх куточках Румунії, так і за кордоном, в Києві, Косово, в Польщі.

Зараз ансамблем «Зоря», в меншій кількості членів, керує її дочка – Лариса Клемпуш – випускниця Консерваторії.

Як спеціаліст у культурі і громадській діяльності, була організатором культурних заходів, які згодом стали традиційними в Румунії. Активно і невтомно працює разом із Посольством України в організуванні та успішному проведенні українських подій в Бухаресті.

Пані Ярослава видала понад 50 статей у газетах СУР. Як учасник численних конференцій та конгресів в Україні та в українській діаспорі, мала нагоду представляти українську громаду Румунії.

За плідну діяльність, на благо українства, була нагороджена медалями та грамотами:

– Медаль за «Культурні заслуги» і диплом, ІІ-ий клас, із сторони Уряду Румунії, 2004 р.

– Грамота і медаль із сторони Товариства «Україна-Світ» , 2005 р.

– Грамота і медаль від Міністерства культури і туризму України - 2005 р.

– Медаль від Управління культури Державної Адміністрації Івано-Франківської області за співпрацю в галузі культури – 2006 р., з нагоди святкування десятиріччя ансамблю «Зоря».

– Медаль «Вірність козацьким традиціям» – 2009 р., з нагоди 300 річниці від смерті Івана Мазепи.

– Медаль «Заслужена українка України», вручена на Х-му Фестивалі гуцулів від Товариства «Гуцульщина», відзнака - медаль «Патріот Гуцульщини» – від Асоціації Гуцулів Львівщини (2012) та медаль з нагоди 15-річчя «За відродження України», 30 січня 2016).

– Медаль «200 років з дня народження Т. Шевченка» - березень 2014 р.

– Медаль від газети «Новий вік»/«Вільне слово» з нагоди 65-річчя від заснування (2014).

– Медаль з нагоди 25 років від заснування журналу «Наш голос» (2015).

– Лауреат Премії ім. Ольги Кобилянської (2011).

– Фонд «Галактика», керований президентом Леонідом Кравчуком, включив Ярославу Колотило у книгу «Україна і українці». Цвіт нації – гордість України» (2008).

Багато інших почесних нагород при різних нагодах в Румунії та за її межами.

Я бажаю пані Я. Колотило сімейного тепла, людського щастя, дубового здоров'я, щоб ще багато років працювала на благо українства.

А ще такій енергійній, молодій бабусі – радості з дітей та внуків, бо вони є радістю, гордістю та щастям!

Марія ЧУБІКА

♦ СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ ♦

Михайло Гафія ТРАЙСТА

АНДРІЙКОВІ ЧОБІТКИ

Те, що хочу розповісти вам, трапилося дуже давно, але мені здається, що то було вчора, – коли ми з Андрійком брели снігом через берег до присілка, в якому знаходилася наша школа.

Коли доходили до хати, в якій вчились, вчителька роззувала нас, терла наші змерзлі ноженята, а взуття ставила сушити біля грубки.

Коли ми кінчали уроки, вона допомогала нам взуватися. Та одного разу Андрійкові ноженята чомусь-то не влізали в чобітки. Вчителька таки добре намучилася, поки взула Андрійка.

– Криві, – промовив Андрійко, дивлячись на носки своїх чобіт.

– Що криве? – запитала вчителька.

– Чобітки криві, – закліпав оченятами Андрійко.

Вчителька пурхнула сміхом:

– Ну і взули ми тебе, правий чобіток на ліву ногу, а лівий на праву. Нічого, знімемо їх і взуємо, як слід.

Таки добре опріла бідна вчителька, перевзуваючи Андрійка.

– Ось так, – промовила задоволено вчителька.

– Це не мої чобітки, – сказав задуманий Андрійко.

– Ой, дитино, горе нам з тобою, – гірко посміхнулася вчителька і почала знімати Андрійкові чобітки.

– Так, а тепер котрі твої? – запитала вчителька, вказуючи на ряд чобіт, що стояли біля грубки.

– Вони не там, – відповів Андрійко.

– А де? – здивувалася вчителька.

– Вдома.

– Андрійку, дитино... Та ж ти не прийшов босий до

школи! – старалася зі всіх сил залишитися спокійною вчителька.

– Ні, я прийшов взутий, – запевнив її Андрійко.

– Ну, тоді вкажи пальчиком на ті чобітки, в котрих ти прийшов до школи.

– В цих! – радісно вказав Андрійко на чоботи, які тільки-що зняла вчителька з його ніг.

– Та ж ти кажеш, що вони не твої!

– Це чобітки мого брата, мати казала взути їх сьогодні, бо мої понесла полагодити до шевця.

Вчителька погладила Андрійка по голівці і взялася втретє взувати його.

– Ось так! А тепер надінемо кожушок, шапку, рукавички... А де твої рукавички, Андрійку?

– В чобітках, я їх запхав туди, щоб не загубити.

Вчителька почала сміятися із сльозами в очах і взялась знову роззувати Андрійка...

ХТО, ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ...

Свято Миколая - одне з найвеселіших і дуже очікуваних свят як для малюків, так і для дорослих. Адже всіма очікують подарунків! Всіма обдаровуємо одне одного в ім'я Святого Миколая! Вечором з 18 на 19 грудня за Старим стилем, а з 5 на 6 грудня - за Новим стилем, всі чемні діти виставляють свої чобітки, щоб Святий Миколай не оминув часом і не забув поставити омріяного, бажаного побарунка! Бажаємо всім чемним дітям якнайбільше гостинців, адже лише чемним Святий Миколай приносить подарунки, а тим, які не слухали батьків, не вивчали уроки, тим Святий Миколай приносить «прутики»!

У нас, в Румунії, Миколи повинні відкупитися! Їх «зв'язують», а вони, щоб звільнитися, дають подарунок, а дорослих угощають!

Поздоровляємо всіх тих, хто зветься Миколою, чи Ніколетою! Бажаємо їм щастя, радості, гарних гостинців! Та гарних зимових свят і канікул! (І.П.-К.)

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

ЗИМА! ЗИМА! ПРИЙШЛИ КАНІКУЛИ!

Дорогі учні, разом із зимовими канікулами приходять до нас і Зимові свята - Різдва ХРИСТОВОГО та НОВОГО РОКУ! Бажаємо Вам гарно відпочити, поколядувати!

За релігійними переказами, дві тисячі років тому в місті Віфлаємі Діва Марія народила нашого Спасителя Ісуса Христа, якого Бог обіцяв через Своїх пророків. Від того часу Різдво стало одне з найголовніших і найвеселіших свят християнства. У цей час люди бажають одні одним щастя, миру та спокою.

На честь Різдва Христового усі православні церкви проводять Богослужіння.

Діти ходять колядувати, сповіщають народження Ісуса Христа – Сина Божого.

У наших українців Мараморощини, Банату, також і в деяких з місцевостей Буковини й Добруджі, господині накривають столи з 12-ма пісними стравами.

У цей важкий для України час помолимося і попросимо Господа-Бога, щоб у цей Святий вечір гармати замовкли, щоб панував МИР і щоб всі могли радіти Святу Рожденства Христового. Дітям, – щоб батьки повернулися до своїх сімей, сини – до своїх матерів здоровими, цілими!

Дай, Божечку, щоб всі християни відчули Твою милість і щоб у всіх наших хатах запанував святковий, незабутній Святвечір, а діти щасливими ходили від хати до хати з своїми зрум'янілими від морозу личками й щасливо нам поколядували! (І.П.-К.)

Н. Тріщ

МИКОЛАЙ

Коли замерзла річка
І став біленьким гай,
Прийшов у темну нічку
На землю Миколай.

Від хати і до хати
Снігами через лід
Спішить, спішить завзято
Старенький сивий дід.

Він в шапці-невидимці,
У теплім кожушку
Приніс усім гостинці
У чарівнім мішку.

І. Трешневська

ЛИСТ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

— Святий Отче Миколаю,
Вечір Твій вже наступає,
Пишем, щоб влегшить роботу,
На що маємо охоту...
Соні черевичків треба,
Оля просить — ляльки з неба,
Владько — шаблі золотої,
І рушниці — та нової...
Ну й цукерків — мусиш знати —
Любим страшно ласувати.
Діти лист цей заліпили,
За вікно його вложили,
Все зробили так, як треба,
Лист поїхав враз до неба.

У дитячому садку:

– Мій тато дуже боїться Діда Мороза.
– Чому ти так вирішив?
– Тому що, коли приходить Дід Мороз, я не можу знайти тата.

Заєць, погрожуючи сніговикові феном:

– Морквина, або життя!

Донечко

– Донечко, ти погодувала рибок?
– Ні, але ж я їх привітала з Новим роком!

Тату, вгадай!

– Тату, вгадай, який потяг більше всіх спізнюється?
– Який, синку?
– Той, котрого ти обіцяв мені подарувати ще на минулий Новий рік.

Незадовго до Різдва:

– Якщо ти будеш слухатися, перестанеш вередувати, то Дід Мороз подарує тобі баштовий кран.
– Здорово! Виходить, в мене буде цілих два таких кранів!
– Чому ж два?
– А другий я знайшов у тебе під ліжком.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Народний Рух України ♦ *Народний Рух України*.♦..*Народний Рух України*

125-ліття українців у Канаді – українська жінка-піонерка

В Парламенті в Оттаві є картини Василя Курилика, присвячені першим поселенцям-піонерам з України. Вони тематично пов'язують, від першої картини, бідне село в Галичині, до останньої картини, Канади, де батько Курилика серед свого золотого поля тримає на долоні зерно першого урожаю. Поміж першою і останньою картиною – ціла людська драма. Політичний і економічний гніт, від якого потерпали наші селяни (а перші піонери були переважно селянами), та їх неймовірна відвага і віра у майбутнє дали їм силу покинути рідну сторону. Довга подорож кораблем, поїздом і, нарешті, омріяний гоумстед. А в дійсності – дикі ліси та хащі на повному відлюдді. Хата – темна землянка. І роки праці, щоб задоволено стати серед широкого поля зі збіжжям.

Сьогодні, в XXI столітті, нам тяжко собі навіть уявити, в яких обставинах жили та працювали наші перші піонери, які приїхали до Канади 125 років тому. Наші піонери повинні були вивчати і їм незнану мову, закони та обставини. Відчуваючи окремішність в чужому оточенні, наші піонери відчули потребу спільного змагання за своє існування. Вони створювали громади та будували церкви, Доми Просвіти і читальні.

Свято українських героїнь стало традиційним для місяця лютого. Постає запитання: ким були ті герої і ким були наші жінки-піонерки?

Стародавні греки вважали героєм напівбога, себто сина людини і бога або богині. Героями були тільки чоловіки і тільки їм можна було вмерти за рідну землю. В той час культ героїв був культом покійників. Аж набагато пізніше почали називати героями і живих, однак тільки тих, що не вагалися піти назустріч смерті і, поборовши небезпеку, поверталися живими. Словник пояснює, що герої – це люди, що з любові до ближнього чи ідеалу ідуть без вагання на зустріч смерті.

Проф. Сергій Єфремов у своїй історії українського письменства звертає увагу на ще інший рід героїзму – жертовний героїзм. Він каже: "з дня на день тягнути ярмо щоденної праці і не бачити в минулому і майбутньому нічого, окрім довгої низки таких самих днів – це справжній героїзм, це незмірний подвиг. І не впасти під вагою такого подвигу – то найвищий ступінь, до якого може піднятися людина. Непохитну, залізну вдачу, велику силу духа, незламну віру в себе і своє діло треба мати для цього…".

Кожний народ має свого героя. Це постать, яка світить своїм прикладом наступним поколінням. Канада має Лору Сікорд. Вона, 37-літня жінка, в 1812 році перейшла 20 миль з Квінстона непрохідними лісами Ніаґарського півострова, щоб застерегти англійців про напад американців. Її вчинок забувся, аж поки майбутній англійський король Едвард XII, майже 50 років пізніше, відвідуючи Ніаґару, вручив Лорі Сікорд 100 золотих фунтів на знак признання її геройського вчинку. Лорі Сікорд було тоді 85 років.

Придивімся ж до нашої жінки-піонерки, щоб пізнати її життя та зрозуміти обставини, в які її кинула доля. Це була така сама жінка і мама, як ми сьогодні, зі своїми болями, проблемами, родинними непорозуміннями, недугами. Вона, як Пол Селар каже про шотландців: "в поті чола зі сокирою і лопатою, в повній біді і непевності завтрішнього дня", в чужім краю, переважно не знаючи мови, пробивалася тяжким життям до кращого завтра. Процитую кілька споминів наших перших піонерок з першої хвилі імігрції, до 1914 року. До того часу приїхало понад 170,000 осіб з українських земель, переважно селян.

1. Родина Зваричів приїхала з Коломиї на початку 1900 року: „Моя мама дуже сподобала наші фарми. Всюди ходила, оглядала і планувала. Де має бути садок, де город, де більше сонця. Планували все розумно, що годі було закинути, що щось не до ладу. Як тато будував хату, мама ліпили стіни. Кидали пляцки об стіну і ще в гору аж під стелю. То вже їм було понад силу. Мама в сінях собі виліпили велику піч до печення хліба. Працювали тяжко і на полі, як мужик…".

2. Піонер Юрій Бойко: "Чоловіки зрізували дерева, а жінки обчімхували зрізані дерева та помагали корчуватии пні. Також прокладали перші примітивні дороги…".

3. Вероня з Буковини, по одруженні Кокодайло, приїхала до Канади 4-літньою дівчинкою в 1898 році. Одружилася молодою, мала тяжке життя на гоумстеді і велику родину, і всім дітям дала вищу освіту вишиванням. Вишивала сорочки, продавала їх і за заробітки вчила дітей.

4. Др. Драґан оповідав, що коли його батько пішов на заробітки, то мама хотіла приорати поле. Він був замалий, але поганяв воли, а мама тримала плуг за чепіги. Земля була камениста, плуг зачепив камінь, чепіги мамі вирвалися з рук і вдарили в бік. Мама впала недалеко плуга… Малий настрашився і не знав, що робити. По часу мама опритомніла. Встала і сказала: не бійся, будемо далі орати…

(Далі буде)

Оксана БРИЗГУН-СОКОЛИК,
Торонто

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**
Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**
Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988**
Adresa redacţiei: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, Bucureşti, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737
E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.